

ПРОБЛЕМНО – СИТУАТИВНІ ТА ІМІТАЦІЙНО – ІГРОВІ ЗАВДАННЯ ЯК ЗАСОБАМИ КОМУНІКАТИВНО – КРЕАТИВНОГО ПІДХОДУ ДО ВИВЧЕННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН.

Ганна РЕШЕТНІКОВА (Кривий Ріг)

У статті розглядається важливість використання проблемно-ситуативних та імітаційно – ігрових завдань у процесі формування креативності засобами комунікативно – креативного підходу до вивчення фахових дисциплін.

В статті рассматривается и определяется роль проблемно - ситуативных и имитационно – игровых заданий в процессе формирования креативности.

Ключові слова: ситуація, тренінг, комунікативно – креативний підхід, формування креативності.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Аналіз сучасного навчання свідчить, що викладачі під час формування креативності використовують однотипні завдання спрямовані на удосконалення лише однієї певної діяльності. Але якщо зациклюватися саме на одній діяльності, це не приведе до істотних змін та підвищенню рівня сформованості креативності майбутніх учителів-філологів, а лише покращить та доведе до досконалості сам процес виконання дії. Формування креативності – це творчий процес, тому і завдання повинні відрізнятися від традиційних саме креативною спрямованістю. Не можливо очікувати отримання нового результату, використовуючи при цьому завдання, розроблені без урахування креативності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дуже багато авторів приділяли увагу пошуку та аналізу методів, що сприяють активізуванню творчої діяльності студентів, а саме: Альтшуллер Г. С., Моляко В. О., Рибалко В. В., Семиченко В. А., Єсаулов А. Ф. Сучасні наукові видання пропонують ідеї іноземних та українських вчених, спрямованих на розвиток творчого мислення та формування креативності проблемно – ситуативних та імітаційно – ігрових завдань.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. На даному етапі ще недостатньо висвітлена та доведена важливість проблемно – ситуативних та імітаційно – ігрових завдань у процесі формування креативності засобами комунікативно-креативного підходу до вивчення фахових дисциплін.

Формулювання цілей статті. Мета статті – розглянути важливість проблемно – ситуативних та імітаційно – ігрових завдань у процесі формування креативності засобами комунікативно-креативного підходу до вивчення фахових дисциплін.

Виклад основного матеріалу дослідження. На нашу думку вивчення фахових дисциплін шляхом використання комунікативно – креативного підходу до організації навчання відбувається завдяки вирішенню

різноманітних проблемно – ситуативних та імітаційно – ігрових завдань, що сприяють формуванню самостійності суджень та активізації креативних якостей студентів.

Т. В. Тарасенко, розглядаючи фактори формування професійної культури майбутніх учителів іноземної мови, наголошує, що для формування мовленнєвої діяльності майбутнього фахівця доцільно впроваджувати комунікативні та рольові методи на заняттях, забезпечувати творчу, продуктивну спільну діяльність студентів [3, с.311].

Л. В. Кондрашова вважає, що формування креативності буде ефективним, враховуючи принципи імітаційно – ігрового навчання, а саме:

- продуктивності, згідно якій основою навчання є прогнозований в імітаційно-ігровій ситуації освітній продукт, що створюється в колективному пошуці;

- відкритої комунікації по відношенню до результатів імітаційно-ігрової діяльності;

- відповідності модельованих ігрових ситуацій формам і методам пізнавальної діяльності студентів;

- пріоритету діяльних критеріїв оцінки результатів імітаційно-ігрового перед інформаційно-пояснювальним навчанням[1, с. 343].

Щоб зрозуміти важливість проблемно-ситуативних та імітаційно-ігрових завдань у процесі формування креативності, необхідні розглянути їх більш детально та надати інформацію про результативність використання.

Ситуація – це створена педагогічна реальність, що сприяє активізації студентів для пошуку креативних дій. Ситуації перетворюють студентів у активних діячів різноманітного напрямку під час яких демонструються вже розвинуті креативні якості майбутніх вчителів. Багато відомих вчених приділяли увагу комунікативним ситуаціям та вважали їх важливими компонентами у процесі формування креативності (Е. Скалкіна, Е. Пасова, С. Зоріна, Т. Матюшкіна).

Для цієї активної діяльності характерне об'єднання стосунків, що допомагають утворити атмосферу сприятливу для формування креативності: соціальні взаємовідносини (кожен має свій статус та повагу до опонента, а це налаштовує на педагогічну співпрацю); рольові взаємовідносини (розвиток ерудиції та швидкість породження багатьох різнопланових ідей для повної відповідності рольовому образу); відносини породжені спільною учбовою діяльністю (різноманітність відносин впродовж вирішення навчальної проблеми: співпраця, змагання, конкуренція. сприяє активізуванню та має на меті розвиток креативних якостей); відносини що мають етичний професійний

напрямок (етичні норми впливають на подальший напрямок розвитку ситуації та є важливим компонентом для професійного становлення майбутнього вчителя).

Проблемна ситуація узагальнює у собі труднощі, вирішення яких можливе завдяки пошуку нового знання. Але прийти до цього «нового знання» можна лише на базі вже засвоєного матеріалу, тому і пошук починається з моменту усвідомлення проблеми. Але, якщо не має конфлікту та духу суперництва, процес мислення не починається. Проблема є сигналом для початку активізації розумового процесу особистості.

Впродовж нашого експериментального навчання ми вважали за потрібне не лише звертати увагу на розвиток іншомовного спілкування, поповнення словникового запасу новими вакабулярними одиницями, розвитку комунікативних умінь і граматичної компетенції, формуванню професійно-значущих якостей і творчого саморозвитку, а й на формування інтересу щодо вивчення фахових спеціальностей. Лише інтерес до навчання дає результативність, сприяє бажанню удосконалення себе як професіонала та породжує потребу щодо нових знань. Завдяки цьому особистість більш впевнена в собі, не звертає увагу на страх зробити помилку або бути не вірно зрозумілою, відстоює нестандартну точку зору та налаштована на прояви оригінальності у процесі вирішення навчальних ситуацій.

У ході дослідно – експериментальної роботи ми підтвердили думку, що використання різноманітних ситуацій сприяє відпрацюванню комунікативних вмінь, розуміння, уваги та інших мислєдїяльних дій необхідних для формування креативності студентів. Згідно з таким теоретичним положенням для подальшого формування креативності упродовж дослідного навчання були розроблені тренінги, що поліпшували цей процес та робили його більш цікавим та яскравим.

Недоречно вважати, що тренінги є сучасним замінником традиційного навчання. Головною ідеєю тренінгів є процес поповнення та оновлення знань завдяки інтенсивним засобам. Цей вид активної діяльності налаштований перш за все на розвиток критичного мислення та вмінню демонструвати вже надбанні практичні навички. Але в українській мові не існує доцільного та однозначного поняття, яке б відповідало змісту цього терміну та мало б еквівалентне значення. Вважати термін новомодним та тимчасовим явищем було б невірно та помилково. Адже, якщо звернутися до історичних аспектів педагогіки, можна помітити тенденцію використання тренінгів у різних сферах освіти як однією з ефективних форм навчання.

Можливо зазначити наступні методи тренінгу: ділова гра (імітація різно направленої професійної діяльності, засіб прояву креативних та

творчих якостей та налаштування на групову діяльність); рольова гра (виконання визначних ролей з метою відпрацювання певного вивченого матеріалу); ігри – розминки (завдання, що мають вплив на динаміку учбової групи); кейс (проблемна ситуація, що потребує вирішення; налаштовує на виявлення проблеми, аналізування інформації та формування програмних дій);

Використання ігрових компонентів з урахуванням рольових принципів впливає на мотиваційну, емоційну та пізнавальну сторону особистості.

В процесі виконання певних рольових дій, студент – філолог не лише практикує та удосконалює вже засвоєні вміння, серед яких можливо виділити монологічне та діалогічне спілкування, але також набуває досвіду та налаштовується на прийом та оволодіння нових вмінь. Вміння, які відповідають нашим вимогам щодо формуванню креативних якостей, можуть бути представлені у наступному порядку:

- вміння розуміти нову інформацію та здатність швидко узагальнювати її суттєве значення;
- вміння пропускати нову інформацію крізь призму критичності;
- вміння висловлювати свою власну думку щодо поставленої проблемної ситуації;
- вміння зрозуміло донести свою позицію та обґрунтувати її, використовуючи знання отримані у ході вивченого матеріалу;
- вміння аргументувати свою ідею шляхом доказовості;
- вміння орієнтуватися у процесі спілкування не лише заради розуміння нової інформації, а й для повної відповіді.

Потрібно зазначити, що така активність сприяє не лише формуванню креативності майбутнього вчителя-філолога, покращенню рівню сформованості іноземної мови завдяки поповненню вакабулярного запасу та новими лексичними одиницями, а й удосконалює вміння працювати з різноманітними інформативними джерелами, організовувати робочий процес та відокремлювати головне.

Висновки з даного дослідження. На нашу думку, при використанні вище запропонованої методики навчання на основі комунікативно – креативного підходу створюються необхідні умови для розвитку креативності студентів – філологів та формування готовності до професійної діяльності майбутнього вчителя як гуманної, духовної та творчої особистості. Але будемо пам'ятати слова М. М. Потапнік: «Творчого вчителя, особливо якщо він новатор відрізняє постійний пошук оптимальних дидактичних, виховних, методичних, управлінських та інших педагогічних рішень» [2, с.12].

Перспективи подальших розвідок. Всі вищезазначені завдання, без сумнівів, важливі та потребують подальшого розвитку та реалізації на практиці.

БІБЛОГРАФІЯ

1. Кондрашова Л. В. Высшая педагогическая школа и Болонский процесс: реалии и перспективы / Л. В. Кондрашова. - Кривой Рог, 2007.-474с.
2. Поташник М. М. Педагогическое творчество: проблемы развития и опыт / М. М. Поташник. Пособие для учителя. -К.:Рад.шк.,1988.-187с.
3. Сущенко Т. І. Педагогіка і психологія формування творчої особистості : проблеми і пошук / Т. І. Сущенко. Зб.наук.пр.- Запоріжжя.-2008-Вип.48.-372с. С.311)

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Решетнікова Ганна Борисівна – викладач кафедри англійської філології (Кривий Ріг: ДВНЗ «КНУ»).

Коло наукових інтересів: формування креативності майбутнього вчителя філологічних спеціальностей у процесі вивчення фахових дисциплін.

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙМАННЯ ЯК ПЕРШОГО ЕТАПУ ЗАСВОЄННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРАВОЗНАВЧОГО МАТЕРІАЛУ

Лілія РЯБОВОЛ (Кіровоград)

У статті встановлено сутність і особливості сприймання як першого етапу засвоєння навчального правознавчого матеріалу, визначено види сприймання об'єктів державно-правової дійсності, методи формування їх цілісного перцептивного образу з урахуванням властивостей сприймання.

В статті встановлено содержание и особенности восприятия как первого этапа усвоения учебного правоведческого материала, определены виды восприятия объектов государственно-правовой действительности, методы формирования их целостного перцептивного образа с учетом специфических характеристик восприятия.

Ключові слова: пізнання, засвоєння, сприймання, відчуття, перцептивний образ, навчальний правознавчий матеріал, зміст шкільного правознавства, правові поняття.

Постановка проблеми. Методологічною основою процесу навчання є наукова теорія пізнання. Відповідно до неї навчальне пізнання, засвоєння навчального матеріалу починається з відчуттів і поетапно проходить сприймання, осмислення та розуміння, узагальнення, закріплення, застосування. Як бачимо, сприймання є першим етапом засвоєння змісту навчального предмета. Психологи пояснюють це тим, що в процесі розвитку людини спочатку складається чуттєвий (сенсорний) досвід. Через відчуття забезпечується пізнання зовнішніх ознак і властивостей об'єктів. Відчуття безпосередньо пов'язані із сприйманням навчальної інформації, під яким у психології розуміють процес, що базується на відчуттях і відповідає за цілісне відображення предметів і явищ, які мають вплив на людину [4, 23].